1

लिङ्गपूजनविधिप्रारम्भः।

श्रीगणेशाय नमः ॥ अयंपुरोभुवस्तस्य प्राणो भौवायनो वसन्तः प्राणायनो गायत्री वासन्ती
गायत्र्यै गायत्रं गायत्रा उपांशुरुपांशोस्त्रिवृत्त्रिवृतो रथन्तरं वशिष्ठ ऋषिः प्रजा
पतिगृहीतया त्वया प्राणं गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥१॥ अयं दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य म
२२४ नो वैश्वकर्मणं ग्रीष्मो मानसस्त्रिष्टुब् ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारं स्वारादन्तर्यामोऽ
न्तर्यामात्पंचदशः पंचदशाद्बृहद्भरद्वाज ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया मनो
॥२॥ गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥२॥ अयं पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं वर्षा ॥२॥
श्चाक्षुष्या जगती वार्षी जगत्या ऋक्समम् ऋक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्तदशः सप्तद
शाद्वैरूपं जमदग्निरृषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥३॥
इदमुत्तरात्स्वस्तस्य श्रोत्रं सौवं शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप् शारद्यनुष्टुभ ऐडमै

मनोज्योतिर्जुषतामाज्यस्य बृहस्पतिर्यज्ञमिमं तनोत्वरिष्टं यज्ञं समिमं दधातु॥ विश्वे 
देवास इह मादयन्तामों प्रतिष्ठ। एष वै॥ प्रतिष्ठा नाम यज्ञो यत्रैतेन यज्ञेन यजमानेन
न सर्वमेव प्रतिष्ठितं भवतु॥ अथ पूजा॥ श्रीं ह्रीं गुरवे आसनं नमः॥ ॐ हराय नमः इत्यर्घ्यं
पाद्याचमनं दद्यात्॥ ॐ नमः शंभवाय च मयोभवाय च नमः शंकराय च मयस्क
 राय च नमः शिवाय च शिवतराय च इति स्नानम्॥ नमोऽस्तु नीलग्रीवाय सहस्रा 
क्षाय मीढुषे॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ इति पञ्चामृतस्नानम्
ॐ नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमो नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च
पशुपतये च नमो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो
नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः॥ इति चन्दनम्॥ नमस्तक्षभ्यो रथ

ठन्मेषो मेष्विनएकविधं शाएकविंश शाद्दे राजं विश्वामित्र ऋषिः प्रजापतिर्गृही
तपात प्राञ्जात्रं गृहुणामि प्रजाभ्यः ॥४॥ इषकर्परीमितिक्तस्ये वा ऽन्त्यो हेमन्तोभा
व्यः पंक्तिर्हेमन्तो पंक्त्यै निधनवन्तना आग्यपरा आग्यपरा त्रिरा वस्त्रयोत्रि
णं शो त्रिराव स्वपत्र णं शोत्रिराव स्वपत्रणं शाम्भाणं शाक्वर रैवते विश्वकर्मा
ऋषिः प्रजापति गृहीतया लयावाचं गृहुणामि प्रजाभ्यः ॥५॥ आवो देवास ईम
हेवामं प्रयत धेरे ॥ आ वो देवास आशिषो जशियासो हवामहे ॥६॥ शिवइह
गकइहतिष्ठ ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगिरि निभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पो
ज्वलाङ्गं परशुमृगावराभीतिहस्तं प्रसन्नं पद्मासीनं समन्तात्स्तुतममरगणै
र्व्याघ्रकृत्यावसानं विश्वाद्यं विश्ववन्द्यं निखिलभयहरं मर्चलोकैकनाथम् ॥७॥

॥ चापरा भाय च नमो जघन्याय च नमो बुध्न्याय इति नैवेद्यम् । ॐ नमो ह्रस्वाय
च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च संवृधे च नमोऽग्र्याय च प्रथमाय च नमः काष्ठ्याय
च स्थल्याय चनमः ॥ इति ताम्बूलम् ॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम् ।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् इति आचमनम् ॐ नमः शिवाय इति
पञ्चोपचार पात्रं समर्पेत ॥ शर्वाय क्षितिमूर्तये नमः भवाय जलमूर्तये नमः ॥ रुद्राय अ
ग्निमूर्तये नमः उग्राय वायुमूर्तये नमः भीमाय आकाशमूर्तये नमः ॥ पशुपतये यज ॥३॥
मानमूर्तये नमः ॥ महादेवाय सोममूर्तये नमः ॥ ईशानाय ईश्वरमूर्तये नमः
इति अष्टमूर्त्तिपूजा ॥ अथाभिषेकः ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे श्विनो र्बाहुभ्यां पूष्णो
हस्ताभ्याम् अग्नि तो भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसाय अभिषिञ्चामि पत्नी सर्वतिते
जो ब्रह्मवर्चसः अभिषिञ्चति ॥ पञ्चकल्पां जुहोति माया च कल्पां अमृतमुपेमि प्रारा

उग्निंसी मे ष्विनरक विश्वंशा यकविश्वं थाद्दे राजं विश्वामित्र ऋषिः प्रजापतिर्दे
तेषातपाश्रोत्रं ग. स्वाहा मि प्रजाभ्यः ॥ ४॥ इष्वकर्परिमितिता स्मै चाऽन्तर्पा हम्सनोग्न
च्यः पंक्ति हिमनी षं नमे नि धनवनन या आग्नयरा आग्नयमरा शिरा वत्सयं हि
थंश्री त्रिराव त्सपत्स थं श्री त्रि राव त्सपत्स थं धाम्नाधं श्राद्दरे वते विश्वकर्मा
ऋषिः प्रजापतिर्ग. ईन यालया वाचाट स्वाहा मि प्रजाभ्यः ॥ ५॥ आवो देवास ईम
हे वामं प्रयत्य धरे ॥ आ वो देवास आशिषो जज्ञियासो हवामहे ॥ ६॥ शिवइह
ग दे इहतिष्ठ ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पो
ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नं पद्मासीनं समन्तात्स्तुतममरगणो
र्व्याघ्रकृत्त्यावसानं विश्वाद्यं विश्ववन्द्यं निखिलभयहरं मर्त्यलोकैकनाथम् ॥ ७॥

॥ चापराभायच नमो जघन्याय च नमो बुध्न्याय इति नैवेद्यम्। ॐ नमो व्याय
प्यायच नमस्तल्प्याय च नमो गोष्ठ्याय च नमो हृद्याय च नमो निवेष्याय च नमः काष्ठ्याय
हृदय्याय च नमः ॥ इति ताम्बूलम् ॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम्
॥ उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् इत्याचमनम् ॐ नमः शिवाय इति
अष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ शर्वाय क्षितिमूर्तये नमः भवाय जलमूर्तये नमः ॥ रुद्राय अ
ग्निमूर्तये नमः उग्राय वायुमूर्तये नमः भीमाय आकाशमूर्तये नमः ॥ पशुपतये यज
मानमूर्तये नमः ॥ महादेवाय सोममूर्तये नमः ईशानाय सूर्यमूर्तये नमः
इति अष्टमूर्तिपूजा ॥ अथाभिषेकः ॥ देवस्यत्वा सवितुः प्रसवे अश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो
हस्ताभ्याम् अश्विनोर्भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रिये
ये मलस्य शिवं चनि ॥ पुनर्वसुमाजुहोति मामा चेकम्पां अमृतमुपेमिमामा ॥ 

रेभ्यश्चवोनमोनमः कुलालेभ्यः कर्मारेभ्यश्चवोनमोनमो निषादेभ्यः पुंजिष्ठेभ्यश्चवोन
मोनमः श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्चवोनमोनमः॥ इत्यष्टमम्॥ ॐ नमः पररााय च परासराय च
रुरुमानाय च विघ्नते च नमः आदिषेत्व च प्रतिषदते च इषुकृद्भ्यो धनुःकृद्भ्यो वो नमो
नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यो विचिन्वत्केभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमः आनिर्ह
तेभ्यः इति विस्वरूपम्॥ ॐ नमः वर्षाय च वर्षाय च नमः प्रस्तरणाय च नमस्तोष्या
य च नमः सष्पाय च फेन्याय च नमः सिकत्याय॥ इतिषष्ठम् ॐ नमः कपर्दिने च
पत्केशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च शिपिवि
य नमो मीढुष्टमाय च इषुमते च नमः इति नृपम्॥ ॐ नमः आशवे चाजिरा
य नमः शीघ्राय च शीभ्याय च नमः ऊर्म्याय च नमो नादेयाय च दीप्याय च नमः
दीपम्॥ ॐ नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय च नमः परजाय च नमो

७

अस्तं नैवेद्यं मे नरः मिषिंचति सर्वेषां च एकवेदानां धर्मं सेनामिषिंचति। इत्यभि
षेकः ॥ मा नः मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितं मा
नो वधीः पितरं मोत मातरं मा नः प्रियास्तन्वो रुद्र रीरिषः इति प्रक्षालनं ॥ ईशा
4 न्यां ईश्वरं पूजयामि ॥ दक्षिणे महाकालं पूजयामि ॥ नैरृत्ये भृंगी पूजयामि ॥
पश्चिमे वृषभं पूजयामि ॥ वायव्ये स्कन्दं पूजयामि उत्तरे कपर्दिनं पूजयामि
॥६॥ सोमसूत्रं चाग्रतो वीरभद्रं पूजयामि ॥ नन्दी पूर्वकं पूजयामि चन्द्रमाग्नेये पूजया ॥६॥
मि इति शिवपूजनविधिः समाप्तः संपूर्णं शुभमस्तु शुभं भूयात्

4

शिवपूजनविधिसमाप्तम्